

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี
ในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา

นฤมล ไช้สวนศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัย

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์
ของ นฤมล ไช้สวนศรี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัย ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(แพทย์หญิงมาลินี บุณยรัตพันธุ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนีรัตน์ ภาคฐป)

คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัย ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิภากรณ์ ทวีทรัพย์กรานนท์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2554

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2552

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทรประเสริฐ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็น อย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พญ.มาลินี บุญยรัตพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา จันทวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา มีประดิษฐ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนามัย เทศกระติก และ คุณวิเศษ วัชรวงกุล ที่กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จันทรประเสริฐ อีกครั้งที่กรุณาให้ ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดนครราชสีมา ตลอดจนพนักงาน ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา ที่ให้ความอนุเคราะห์เวลาในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอย่ยนามในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนทำให้ การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นฤมล ไช้สวนศรี

49928640: สาขาวิชา: การพยาบาลอาชีวอนามัย; พย.ม. (การพยาบาลอาชีวอนามัย)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน/ แรงงานสตรี

นฤมล ไช้สวนศรี: ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี
ในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา (FACTORS RELATED TO QUALITY OF WORK LIFE
AMONG FEMALE LABORS IN FACTORIES, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE) อาจารย์
ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สุวรรณา จันทร์ประเสริฐ, ส.ด., รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, Ph.D., 150 หน้า.
ปี พ.ศ. 2554.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพการทำงาน และการสนับสนุนด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์การกับคุณภาพชีวิตการทำงาน ของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานสตรีระดับปฏิบัติการที่ ปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาด 200 คนขึ้นไป ในประเภทอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ จำนวน 448 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลาย ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูล ส่วนบุคคล สภาพการทำงาน การสนับสนุนด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์การ และคุณภาพชีวิตการทำงาน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามด้านการสนับสนุนด้าน ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์การ เท่ากับ .93 และแบบสอบถามด้านคุณภาพชีวิต การทำงาน เท่ากับ .94 ใช้สถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที และทดสอบ ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า แรงงานสตรีมีคุณภาพชีวิตการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การสนับสนุนด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์การอยู่ในระดับปานกลาง แรงงานสตรีที่มีอายุ อายุงาน ประเภทอุตสาหกรรม ชั่วโมงการทำงาน ระยะเวลาพัก การทำงานเป็นกะ และการสนับสนุนด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์การ ที่แตกต่างกันมี คุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า อายุ อายุงาน ประเภทอุตสาหกรรม ชั่วโมงการทำงาน ระยะเวลาพัก การทำงานเป็นกะ และการสนับสนุนด้าน ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์การ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต การทำงานของแรงงานสตรี

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย แรงงานสตรีควรได้รับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานด้าน สุขภาพเป็นพิเศษในเรื่องเวลา สถานที่ และอุปกรณ์สำหรับออกกำลังกาย และควรยกระดับแรงงานสตรี ที่มีคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับปานกลางให้สูงขึ้น

49928640: MAJOR: OCCUPATIONAL HEALTH NURSING; M.N.S. (OCCUPATIONAL HEALTH NURSING)

KEYWORDS: QUALITY OF WORK LIFE/ FEMALE LABORS

NARUEMOL OSUANSRI: FACTORS RELATED TO QUALITY OF WORK LIFE AMONG FEMALE LABORS IN FACTORIES, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE.

THESIS ADVISORS: SUWANNA JUNPRASERT, Dr.P.H., RUNGRAT SRISURIYAWET, Ph.D., 150 P. 2011.

The purpose of this research was to study the factors related to quality of work life among female labors in factories Nakhon Ratchasima province. The sample consisted of 448 female labors who worked in large factories (more than 200 labors) of textile industries, electronics industries, and precious stone and the decorations industries, by using a multi-stage random sampling method. The questionnaires on personal data, work condition, supporting safety and occupational health in the work of those factories, and quality of work life were used for data collection. Cronbach's alpha coefficient of the questionnaires on supporting safety and occupational health in the work of those factories, and on quality of work life were .93 and .94 respectively. Independent t-test and one-way analysis of variance were used to analyze data.

The findings revealed that overall quality of work life among female labors was at the middle level. Supporting safety and occupational health in the work of those factories was at the middle level. Female labors with different of age, length of work, different kinds of factories, work time, rests time, shift work, and supporting safety and occupational health in the work of those factories had significant difference at .05 level. It could be concluded that factors related to quality of work life among female labor were age, length of work, different kinds of factories, work time, rests time, shift work, and supporting safety and occupational health in the work of those factories.

It is recommended that female labors should have to encourage quality of work life in health, especially in the time, place and the equipment for exercise and should uplift middle-level quality of work life of female labors.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
มาตรการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริมและพัฒนา การใช้แรงงานสตรี.....	16
คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี.....	20
การประเมินคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	35
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
4 ผลการวิจัย.....	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของแรงงานสตรี.....	84
ส่วนที่ 2 สภาพการทำงาน.....	86
ส่วนที่ 3 การสนับสนุนด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานของ องค์กร.....	87
ส่วนที่ 4 คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี.....	91
ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพการทำงาน และปัจจัยด้านการสนับสนุนด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงาน ขององค์กร กับคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี.....	98
5 สรุปผลและอภิปรายผล.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	107
อภิปรายผลการวิจัย.....	110
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	117
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	121
บรรณานุกรม.....	123
ภาคผนวก.....	133
ภาคผนวก ก.....	134
ภาคผนวก ข.....	136
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	150

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สรุปองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	32
3-1 จำนวนแรงงานสตรีและจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม.....	73
4-1 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงงานสตรี จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของแรงงานสตรี ($n=448$).....	84
4-2 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงงานสตรี จำแนกตามปัจจัยด้านสภาพการทำงาน ($n=448$).....	86
4-3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการสนับสนุนด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์กรของแรงงานสตรี ($n=448$).....	87
4-4 จำนวน และร้อยละ ของระดับการสนับสนุนด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์กรของแรงงานสตรี จำแนกตามระดับการสนับสนุน.....	90
4-5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานภาพรวมทุกด้าน ($n=448$).....	91
4-6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านค่าตอบแทน ($n=448$).....	92
4-7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($n=448$).....	92
4-8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถ ($n=448$).....	93
4-9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ($n=448$).....	94
4-10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านการบูรณาการทางสังคม ($n=448$).....	95
4-11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ($n=448$).....	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($n=448$).....	96
4-13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี จำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ทางสังคม ($n=448$).....	97
4-14 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี ในปัจจัยระยะเวลาพัก และการทำงานเป็นกะ ($n=448$).....	99
4-15 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรีที่มี อายุ รายได้ สถานภาพสมรส และประเภทอุตสาหกรรมแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ ทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ($n=448$).....	100
4-16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลต่างของค่าเฉลี่ย และผลการทดสอบรายคู่ ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี ที่มีอายุแตกต่างกัน โดยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe) ($n=448$).....	103
4-17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลต่างของค่าเฉลี่ย และผลการทดสอบรายคู่ ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรีที่ปฏิบัติงานในประเภทอุตสาหกรรม ที่แตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ($n=448$).....	103
4-18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลต่างของค่าเฉลี่ย และผลการทดสอบรายคู่ ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี ที่มีอายุแตกต่างกัน โดยวิธีของ ดันเนต (Dunnette's T3) ($n=448$).....	104
4-19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลต่างของค่าเฉลี่ย และผลการทดสอบรายคู่ ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี ที่มีชั่วโมงการทำงานแตกต่างกัน โดยวิธีของดันเนต (Dunnette's T3) ($n=448$).....	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลต่างของค่าเฉลี่ย และผลการทดสอบรายคู่ ของคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานสตรี ที่ระดับการสนับสนุนด้านความ ปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานขององค์กรแตกต่างกัน โดยวิธีของดันเน็ต (Dunnette's T3) ($n=448$).....	106

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
3-1 วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นตอนของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา.....	75